

# Spis treści

---

## ROZDZIAŁ 1

### Fizjologiczne mechanizmy motoryki i wydzielania żołądka i jelit

<i>Tomasz Brzozowski</i> .....	1
1.1. Wprowadzenie .....	1
1.2. Neurogenna i endokrynną regulacja przyjmowania pokarmu .....	2
1.3. Aktywność mioelektryczna i motoryczna żołądka .....	3
1.4. Wydzielanie żołądkowe i jego nerwowo-hormonalna kontrola .....	5
1.5. Regulacja wydzielania żołądkowego .....	8
1.6. Aktywność elektryczna, czynności motoryczne i wydzielnicze jelit .....	11
Piśmiennictwo .....	13

## ROZDZIAŁ 2

### Mikrobiota jelitowa

<i>Anatol Pnasiuk</i> .....	15
2.1. Mikrobiota przewodu pokarmowego .....	16
2.2. Rola mikrobioty jelitowej w procesach fizjologicznych .....	20
2.3. Badania mikrobioty jelitowej .....	22
2.4. Dysbioza .....	23
2.5. Zespół rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego .....	25
2.5.1. Diagnostyka .....	27
2.5.2. Objawy .....	28
2.5.3. Leczenie .....	29
2.5.4. Dieta .....	29
2.5.5. Modułacja mikrobioty – antybiotykoterapia .....	30
2.6. Mikrobiota jelitowa z zespół jelita nadwrażliwego .....	31
2.6.1. Leczenie .....	32
2.7. Mikrobiota w zaburzeniach metabolicznych (otyłość/cukrzyca) .....	32
2.8. Mikrobiota w niealkoholowym stłuszczeniu wątroby .....	33
2.8.1. Mechanizmy uczestniczące w oddziaływaniu mikrobioty na NAFLD .....	34
2.8.2. Modyfikacje mikrobioty w NAFLD .....	36
2.9. Mikrobiota w nieswoistych chorobach zapalnych jelit .....	36
2.10. Mikrobiota a rak jelita grubego .....	37
Piśmiennictwo .....	38

## ROZDZIAŁ 3

### Diagnostyka mikrobiologiczna infekcji przewodu pokarmowego

<i>Dominika Ojdana, Piotr Wieczorek, Elżbieta Tryniszewska</i> .....	41
3.1. Diagnostyka mikrobiologiczna wybranych infekcji bakteryjnych przewodu pokarmowego .....	41
3.1.1. Rodzaj, zasady pobierania i transportu materiałów do badań bakteriologicznych .....	41
3.1.2. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń i zatruc bakteriami rosnącymi w warunkach tlenowych .....	43
3.1.3. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń i zatruc bakteriami rosnącymi w warunkach mikroaerofilnych .....	49
3.1.4. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń i zatruc bakteriami rosnącymi w warunkach bezwzględnie beztlenowych .....	50
3.2. Diagnostyka mikrobiologiczna wybranych infekcji wirusowych przewodu pokarmowego .....	55
3.2.1. Rodzaj, zasady pobierania i transportu materiałów do badań wirusologicznych .....	56
3.2.2. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń przewodu pokarmowego rotawirusami .....	56
3.2.3. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń przewodu pokarmowego adenowirusami .....	57
3.2.4. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń przewodu pokarmowego astrowirusami .....	57
3.2.5. Diagnostyka mikrobiologiczna zakażeń przewodu pokarmowego norowirusami .....	57
3.3. Diagnostyka mikrobiologiczna wybranych pasożytów przewodu pokarmowego .....	58
3.3.1. Rodzaj, zasady pobierania i transportu materiałów do badań pasożytologicznych .....	58
3.3.2. Diagnostyka mikrobiologiczna giardiozy .....	58
3.3.3. Diagnostyka mikrobiologiczna pełzakowicy .....	61
3.3.4. Diagnostyka mikrobiologiczna kryptosporydiozy .....	63
3.3.5. Diagnostyka mikrobiologiczna tasiemczyc .....	64
3.3.6. Diagnostyka mikrobiologiczna fascjolozy .....	64
3.3.7. Diagnostyka mikrobiologiczna owsicy .....	64
3.3.8. Diagnostyka mikrobiologiczna glistnicy .....	64
3.3.9. Diagnostyka mikrobiologiczna włosogłówczycy .....	65
3.3.10. Diagnostyka mikrobiologiczna węgorzczycy .....	65
3.3.11. Diagnostyka mikrobiologiczna choroby tęgoryjcowej .....	65
Piśmiennictwo .....	65

## ROZDZIAŁ 4

### Choroby infekcyjne jamy ustnej

<i>Małgorzata Pietruska</i> .....	67
4.1. Choroby dziąseł .....	69
4.1.1. Choroby dziąseł wywołane przez płytkę nazębną .....	69
4.1.2. Choroby dziąseł niewywołane przez płytkę nazębną .....	72
4.2. Przewlekłe zapalenie przyzębia .....	80
4.3. Agresywne zapalenie przyzębia .....	81
4.4. Zapalenie przyzębia jako objaw chorób ogólnych .....	85
4.5. Martwicze choroby przyzębia .....	86
Piśmiennictwo .....	87

## ROZDZIAŁ 5

### Choroba infekcyjna żołądka – *Helicobacter pylori*

<i>Andrzej Dąbrowski</i> .....	89
5.1. Opis patogenu .....	89
5.2. Epidemiologia i sposoby zakażenia .....	89
5.3. Diagnostyka .....	92
5.3.1. Wskazania do diagnostyki i leczenia zakażenia <i>H. pylori</i> .....	92
5.3.2. Metody diagnostyki zakażenia <i>H. pylori</i> .....	93
5.4. Objawy zakażenia .....	94
5.5. Leczenie zakażenia <i>H. pylori</i> .....	94
5.5.1. Terapia eradykacyjna pierwszego rzutu .....	95
5.5.2. Terapia eradykacyjna drugiego rzutu .....	96
5.5.3. Terapia eradykacyjna trzeciego rzutu .....	97
5.5.4. Rola probiotyków w eradykacji <i>H. pylori</i> .....	97
5.5.5. Monitorowanie pacjentów po leczeniu zakażenia <i>H. pylori</i> .....	97
5.6. Profilaktyka .....	98
Piśmiennictwo .....	98

## ROZDZIAŁ 6

### Infekcje wirusowe przewodu pokarmowego

<i>Michał Kukla</i> .....	99
6.1. Adenowirusy .....	102
6.1.1. Budowa .....	102
6.1.2. Patogeneza .....	102
6.1.3. Epidemiologia, sposoby zakażenia, okres wylegania .....	102
6.1.4. Diagnostyka .....	103
6.1.5. Objawy .....	103
6.1.6. Leczenie i profilaktyka .....	104
6.2. Rotawirusy .....	104
6.2.1. Budowa .....	104
6.2.2. Patogeneza .....	105

6.2.3.	Epidemiologia, drogi zakażenia, okres wylegania .....	105
6.2.4.	Diagnostyka .....	106
6.2.5.	Objawy .....	106
6.2.6.	Następstwa zakażenia .....	106
6.2.7.	Leczenie i profilaktyka .....	107
6.3.	Enterowirusy i parechowirusy .....	109
6.3.1.	Budowa .....	109
6.3.2.	Epidemiologia. Drogi zakażenia. Okres inkubacji .....	109
6.3.3.	Diagnostyka i objawy .....	110
6.3.4.	Leczenie i profilaktyka .....	110
6.4.	Echowirusy .....	111
6.4.1.	Budowa .....	111
6.4.2.	Patogeneza .....	111
6.4.3.	Epidemiologia. Drogi zakażenia .....	111
6.4.4.	Diagnostyka .....	112
6.4.5.	Objawy .....	112
6.4.6.	Leczenie i profilaktyka .....	112
6.5.	Wirusy Norwalk .....	112
6.5.1.	Budowa .....	112
6.5.2.	Epidemiologia. Patogeneza. Okres wylegania .....	113
6.5.3.	Objawy .....	114
6.5.4.	Diagnostyka .....	114
6.5.5.	Leczenie i zapobieganie .....	115
6.6.	Astrowirusy .....	116
6.6.1.	Budowa .....	116
6.6.2.	Epidemiologia. Patogeneza. Okres wylegania .....	116
6.6.3.	Objawy .....	116
6.6.4.	Diagnostyka .....	116
6.6.5.	Leczenie i zapobieganie .....	117
6.7.	Wirus opryszczki zwykłej .....	117
6.7.1.	Budowa .....	117
6.7.2.	Patogeneza .....	117
6.7.3.	Epidemiologia. Drogi zakażenia. Okres inkubacji .....	118
6.8.	Wirus cytomegalii .....	121
6.8.1.	Budowa .....	121
6.8.2.	Patogeneza .....	121
6.8.3.	Epidemiologia. Drogi zakażenia. Okres wylegania .....	122
6.8.4.	Objawy .....	122
6.8.5.	Rozpoznanie .....	123
6.8.6.	Leczenie .....	123
6.9.	Wirus ospy wietrznej/półpaśca .....	124
6.9.1.	Leczenie i profilaktyka .....	124
6.10.	Wirus Epsteina-Barr (EBV) .....	124
6.10.1.	Epidemiologia. Patogeneza. Okres inkubacji .....	125

6.10.2.	Objawy .....	125
6.10.3.	Rozpoznanie .....	125
6.10.4.	Leczenie .....	125
Piśmiennictwo .....		125

## ROZDZIAŁ 7

### Infekcje bakteryjne jelit

<i>Alicja Wiercińska-Drapała</i> .....		127
7.1.	Zatrucia pokarmowe .....	127
7.1.1.	<i>Staphylococcus aureus</i> .....	127
7.1.2.	<i>Bacillus cereus</i> .....	129
7.1.3.	<i>Clostridium botulinum</i> .....	130
7.1.4.	<i>Clostridium perfringens</i> .....	132
7.2.	Bakteryjne zapalenie jelit .....	134
7.2.1.	<i>Listeria monocytogenes</i> .....	134
7.2.2.	<i>Vibrio cholerae</i> .....	135
7.2.3.	<i>Escherichia coli</i> .....	137
7.2.4.	<i>Salmonella typhi</i> .....	140
7.2.5.	<i>Salmonella species</i> (inne niż <i>S. typhi</i> ) .....	142
7.2.6.	<i>Yersinia</i> .....	144
7.2.7.	<i>Campylobacter jejuni</i> .....	146
7.2.8.	Czerwonka bakteryjna – <i>Shigellosis</i> .....	147
7.3.	Podsumowanie .....	149
Piśmiennictwo .....		150

## ROZDZIAŁ 8

### Choroby pasożytnicze przewodu pokarmowego

<i>Katarzyna Sikorska</i> .....		151
8.1.	Wprowadzenie .....	151
8.2.	Pełzakowica .....	151
8.2.1.	Etiologia .....	151
8.2.2.	Epidemiologia .....	152
8.2.3.	Obraz kliniczny .....	152
8.2.4.	Diagnostyka .....	153
8.2.5.	Leczenie .....	153
8.3.	Giardioza .....	154
8.3.1.	Etiologia .....	154
8.3.2.	Epidemiologia .....	154
8.3.3.	Obraz kliniczny .....	155
8.3.4.	Diagnostyka .....	155
8.3.5.	Leczenie .....	156
8.4.	Kryptosporydioza .....	156
8.4.1.	Etiologia .....	156
8.4.2.	Epidemiologia .....	157

8.4.3.	Obraz kliniczny .....	157
8.4.4.	Diagnostyka .....	158
8.4.5.	Leczenie .....	158
8.5.	Blastocystoza .....	158
8.5.1.	Etiologia .....	158
8.5.2.	Epidemiologia .....	159
8.5.3.	Obraz kliniczny .....	159
8.5.4.	Diagnostyka .....	159
8.5.5.	Leczenie .....	160
8.6.	Toksokaroza .....	160
8.6.1.	Etiologia .....	160
8.6.2.	Epidemiologia .....	161
8.6.3.	Obraz kliniczny .....	161
8.6.4.	Diagnostyka .....	161
8.6.5.	Leczenie .....	162
8.7.	Glistnica (askarioza) .....	162
8.7.1.	Etiologia .....	162
8.7.2.	Epidemiologia .....	163
8.7.3.	Obraz kliniczny .....	163
8.7.4.	Diagnostyka .....	164
8.7.5.	Leczenie .....	164
8.8.	Owsica .....	165
8.8.1.	Etiologia .....	165
8.8.2.	Epidemiologia .....	165
8.8.3.	Obraz kliniczny .....	165
8.8.4.	Diagnostyka .....	166
8.8.5.	Leczenie .....	166
8.9.	Włosogłówczyca (trichurioza) .....	166
8.9.1.	Etiologia .....	166
8.9.2.	Epidemiologia .....	167
8.9.3.	Obraz kliniczny .....	167
8.9.4.	Diagnostyka .....	167
8.9.5.	Leczenie .....	168
8.10.	Węgorzyca (strongyloidoza) .....	168
8.10.1.	Etiologia .....	168
8.10.2.	Epidemiologia .....	168
8.10.3.	Obraz kliniczny .....	169
8.10.4.	Diagnostyka .....	169
8.10.5.	Leczenie .....	170
8.11.	Tęgoryjczyca .....	170
8.11.1.	Etiologia .....	170
8.11.2.	Epidemiologia .....	171
8.11.3.	Obraz kliniczny .....	171
8.11.4.	Diagnostyka .....	171

8.11.5.	Leczenie .....	171
8.12.	Anisakioza/anisakidioza .....	172
8.12.1.	Etiologia .....	172
8.12.2.	Epidemiologia .....	172
8.12.3.	Obraz kliniczny .....	172
8.12.4.	Diagnostyka .....	173
8.12.5.	Leczenie .....	173
8.13.	Tasiemczyce jelitowe .....	173
8.13.1.	Etiologia .....	173
8.13.2.	Epidemiologia .....	175
8.13.3.	Obraz kliniczny .....	176
8.13.4.	Diagnostyka .....	176
8.13.5.	Leczenie .....	177
8.14.	Włośnica .....	177
8.14.1.	Etiologia .....	177
8.14.2.	Epidemiologia .....	178
8.14.3.	Obraz kliniczny .....	178
8.14.4.	Diagnostyka .....	179
8.14.5.	Leczenie .....	180
	Piśmiennictwo .....	180

## ROZDZIAŁ 9

### Grzybice przewodu pokarmowego

	<i>Bożena Panasiuk</i> .....	183
9.1.	Opis patogenu .....	183
9.2.	Patogeneza kandydoz .....	184
9.3.	Sposoby zakażenia .....	185
9.4.	Diagnostyka .....	185
9.5.	Objawy zakażenia .....	187
9.5.1.	Grzybica jamy ustnej .....	187
9.5.2.	Grzybica przełyku .....	188
9.5.3.	Grzybica żołądka .....	188
9.5.4.	Grzybica jelit .....	188
9.5.5.	Inwazyjna kandydoza układu pokarmowego .....	189
9.6.	Leczenie .....	190
9.6.1.	Leczenie profilaktyczne .....	192
9.6.2.	Leczenie empiryczne .....	192
9.6.3.	Leczenie wyprzedzające .....	193
9.6.4.	Leczenie celowane .....	193
9.6.5.	Leczenie kandydozy jamy ustnej .....	193
9.6.6.	Leczenie kandydozy przełyku .....	194
9.6.7.	Leczenie kandydemii chorych bez neutropenii .....	194
9.6.8.	Leczenie kandydemii u chorych z neutropenią .....	194
9.6.9.	Leczenie kandydozy narządowej u chorych bez neutropenii ...	194

9.6.10. Leczenie kandydozy narządowej chorych z neutropenią .....	195
9.7. Oporność .....	195
Piśmiennictwo .....	196

## ROZDZIAŁ 10

### Infekcje przewodu pokarmowego u pacjentów z nieswoistymi zapalnymi chorobami jelit

<i>Grażyna Rydzewska</i> .....	199
10.1. Infekcje oportunistyczne .....	199
10.2. Infekcje pasożytnicze i grzybicze .....	200
10.2.1. Kandydoza .....	201
10.3. Infekcje bakteryjne .....	201
10.4. Sytuacje szczególne .....	206
10.4.1. Pacjenci często podróżujący do krajów rozwijających się .....	206
10.4.2. Biegunka podróżnych .....	207
10.4.3. Postępowanie w przypadku powracających podróżnych z NChZJ .....	207
10.5. Inne infekcje .....	208
10.5.1. Infekcja CMV .....	208
10.5.2. Jersinioza .....	210
10.5.3. Giardioza .....	211
10.6. Podsumowanie .....	212
Piśmiennictwo .....	213

## ROZDZIAŁ 11

### Choroby infekcyjne dróg żółciowych

<i>Ewa Wunsch, Piotr Milkiewicz</i> .....	215
11.1. Ostre zapalenie dróg żółciowych .....	215
11.1.1. Przyczyny .....	215
11.1.2. Epidemiologia .....	216
11.1.3. Patogeneza .....	216
11.1.4. Czynniki etiologiczne .....	216
11.1.5. Objawy kliniczne .....	217
11.1.6. Badania laboratoryjne .....	217
11.1.7. Badania obrazowe .....	217
11.1.8. Badania mikrobiologiczne .....	219
11.1.9. Rozpoznanie .....	219
11.1.10. Ocena ciężkości choroby .....	220
11.1.11. Rozpoznanie różnicowe .....	221
11.1.12. Leczenie .....	221
11.1.13. Powikłania .....	223
11.1.14. Sytuacje szczególne .....	223
11.2. Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego .....	224
11.2.1. Przyczyny .....	224



11.2.2.	Epidemiologia .....	224
11.2.3.	Patogeneza .....	225
11.2.4.	Czynniki etiologiczne .....	225
11.2.5.	Objawy kliniczne .....	225
11.2.6.	Badania laboratoryjne .....	226
11.2.7.	Badania obrazowe .....	226
11.2.8.	Badania mikrobiologiczne .....	227
11.2.9.	Rozpoznanie .....	227
11.2.10.	Ocena ciężkości choroby .....	227
11.2.11.	Rozpoznanie różnicowe .....	228
11.2.12.	Leczenie .....	228
11.2.13.	Powikłania .....	229
11.2.14.	Rokowanie .....	229
Piśmiennictwo .....		229

## ROZDZIAŁ 12

### Infekcje przewodu pokarmowego u chorych z obniżoną odpornością

*Alicja Wiercińska-Drapała, Magdalena Suchacz* ..... 231

12.1.	Czynniki etiologiczne infekcji przewodu pokarmowego u osób z upośledzeniem odporności .....	231
12.1.1.	Bakterie .....	231
12.1.2.	Wirusy .....	232
12.1.3.	Grzyby .....	233
12.1.4.	Pasożyty .....	234
12.2.	Diagnostyka .....	236
12.3.	Leczenie .....	238
12.3.1.	Zakażenia bakteryjne .....	238
12.3.2.	Zakażenia wirusowe .....	239
12.3.3.	Zakażenia grzybicze .....	239
12.3.4.	Zarażenia pasożytnicze .....	242
12.4.	Podsumowanie .....	243
Piśmiennictwo .....		243

## ROZDZIAŁ 13

### Infekcje przewodu pokarmowego w przewlekłych chorobach wątroby. Oś jelito–wątroba–mózg

*Jacek Juszczyk* ..... 245

13.1.	Mikrobiom jelitowy w marskości wątroby .....	247
13.2.	Zakażenia bakteryjne w marskości wątroby .....	248
13.2.1.	Zespół rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego .....	249
13.2.2.	Samoistne zapalenie otrzewnej .....	249
13.2.3.	Encefalopatia wątrobowa .....	252
13.3.	Ryfaksymina w kontekście patogenezy zakażeń bakteryjnych w marskości wątroby .....	253

13.4. Podsumowanie .....	255
Piśmiennictwo .....	256
<b>ROZDZIAŁ 14</b>	
<b>Infekcje przewodu pokarmowego u osób starszych</b>	
<i>Natalia Kilińska-Sołowianowicz, Barbara Bień .....</i>	259
14.1. Proces fizjologicznego starzenia a funkcje przewodu pokarmowego ....	260
14.1.1. Żołądek .....	261
14.1.2. Jelito cienkie .....	261
14.1.3. Jelito grube .....	261
14.1.4. Apetyt .....	262
14.1.5. Odporność pochodzenia jelitowego .....	262
14.1.6. Wpływ starzenia na mikroflorę jelitową .....	263
14.1.7. Prezentacja choroby infekcyjnej u osoby starszej .....	264
14.2. Wybrane infekcyjne choroby jelit .....	264
14.2.1. Wirusowe infekcje jelitowe .....	265
14.2.2. Bakteryjne infekcje jelitowe .....	268
14.2.3. Drożdżycza przewodu pokarmowego .....	275
14.2.4. Giardioza .....	276
14.2.5. Odreślności leczenia infekcji jelitowych u pacjentów geriatrycznych .....	277
14.3. Podsumowanie .....	279
Piśmiennictwo .....	279
<b>ROZDZIAŁ 15</b>	
<b>Infekcje jelitowe u dzieci</b>	
<i>Elżbieta Ołdak .....</i>	281
15.1. Wprowadzenie, definicje .....	281
15.2. Czynniki przyczynowe i epidemiologia ostrej biegunki u dzieci .....	281
15.2.1. Rotawirusy .....	283
15.2.2. Norowirusy .....	283
15.2.3. Adenowirusy .....	285
15.2.4. Astrowirusy i inne wirusy jelitowe .....	286
15.2.5. Enteropatogeny bakteryjne .....	287
15.3. Obraz kliniczny ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego u dzieci .....	293
15.4. Powikłania ostrej biegunki/nieżytu żołądkowo-jelitowego u dzieci .....	294
15.5. Kliniczna ocena stopnia odwodnienia u dzieci i postępowanie .....	294
15.6. Leczenie farmakologiczne .....	296
15.6.1. Antybiotyki w leczeniu biegunki bakteryjnej .....	296
15.6.2. Leki przeciwwymiotne .....	297
15.6.3. Adsorbenty, probiotyki, prebiotyki .....	297
15.6.4. Inne leki .....	297
15.7. Leczenie żywieniowe .....	298
Piśmiennictwo .....	298

## ROZDZIAŁ 16

### Infekcje przewodu pokarmowego u osób podróżujących – biegunki podróżnych

<i>Piotr Kajfasz</i> .....	301
16.1. Definicja .....	301
16.2. Ogólna charakterystyka .....	301
16.3. Epidemiologia .....	302
16.4. Etiologia biegunek podróżnych .....	303
16.5. Symptomatologia .....	303
16.6. Konsekwencje biegunki podróżnych .....	304
16.7. Diagnostyka .....	305
16.8. Leczenie .....	305
16.9. Antyseptyki jelitowe .....	306
16.10. Antybiotykoterapia .....	306
16.11. Postępowanie w przypadku biegunki podróżnych wywołanej przez pierwotniaki .....	307
16.12. Loperamid .....	308
16.13. Probiotyki .....	308
16.14. Praktyczne uwagi dotyczące leczenia biegunek podróżnych .....	308
16.15. Zakażenie przecinkowcami cholery pod postacią biegunki podróżnych .	309
16.16. Zapobieganie .....	310
16.17. Uzdatanianie wody jako jedna z metod zapobiegania biegunce podróżnych .....	311
Piśmiennictwo .....	312

## ROZDZIAŁ 17

### Poantybiotykowe powikłania, infekcje *Clostridium difficile*

<i>Gajane Martirosian</i> .....	315
17.1. Przegląd historyczny .....	315
17.2. Czynniki etiologiczne CDI .....	316
17.3. Sporulacja <i>C. difficile</i> .....	318
17.4. Czynniki ryzyka zakażeń <i>C. difficile</i> .....	320
17.5. Odporność w zakażeniach <i>C. difficile</i> .....	321
17.5.1. Kolonizacja .....	321
17.5.2. Odporność naturalna indukowana przez <i>C. difficile</i> .....	323
17.5.3. Białka warstwy S i odporność naturalna .....	325
17.5.4. Monomer flageliny <i>C. difficile</i> to PAMP wykrywany przez TLR-5 .....	325
17.5.5. Odporność nabyta .....	326
17.6. Diagnostyka CDI .....	327
17.7. Obraz kliniczny CDI .....	328
17.8. Nawroty choroby .....	330
17.9. Leczenie i profilaktyka CDI .....	331
17.9.1. Odstawienie antybiotyku .....	331

17.9.2.	Odstawienie inhibitorów pompy protonowej .....	331
17.9.3.	Stosowanie leków zwalniających motorykę jelit .....	332
17.9.4.	Wankomycyna i metronidazol .....	332
17.9.5.	Leczenie nawrotów CDI .....	335
17.9.6.	Inne leki .....	337
17.10.	Leczenie chirurgiczne .....	339
	Piśmiennictwo .....	339

## ROZDZIAŁ 18

### Wielolekooporne bakterie przewodu pokarmowego jako czynniki etiologiczne zakażeń szpitalnych

*Paweł Sacha, Anna Sienko, Piotr Majewski, Elżbieta Tryniszewska* ..... 341

18.1.	<i>Escherichia coli</i> .....	341
18.1.1.	Charakterystyka i chorobotwórczość .....	341
18.1.2.	Mechanizmy oporności i leczenie zakażeń .....	345
18.1.3.	Epidemiologia .....	347
18.2.	<i>Klebsiella pneumoniae</i> .....	348
18.2.1.	Charakterystyka i chorobotwórczość .....	348
18.2.2.	Mechanizmy oporności i leczenie zakażeń .....	351
18.2.3.	Epidemiologia zakażeń .....	353
18.3.	<i>Enterococcus spp.</i> .....	355
18.3.1.	Charakterystyka i chorobotwórczość .....	355
18.3.2.	Mechanizmy oporności i leczenie zakażeń .....	357
18.3.3.	Epidemiologia zakażeń .....	359
	Piśmiennictwo .....	360

## ROZDZIAŁ 19

### Choroby infekcyjne przewodu pokarmowego w badaniach endoskopowych

*Edyta Zagórowicz, Anna Chaber-Ciopińska, Jacek Pachlewski, Andrzej Mróz, Jarosław Reguła* ..... 363

19.1.	Rzekomobłoniaste zapalenie jelita grubego .....	363
19.2.	Gruźlica przewodu pokarmowego .....	365
19.3.	<i>Yersinia enterocolitica</i> .....	367
19.4.	<i>Campylobacter jejuni</i> .....	367
19.5.	Salmonelloza .....	367
19.6.	Kandydoza przewodu pokarmowego .....	368
19.7.	Zapalenie pełzakowe jelita grubego .....	369
19.8.	Zapalenia przewodu pokarmowego wywołane wirusem opryszczki ....	370
19.9.	Zapalenia przewodu pokarmowego wywołane wirusem cytomegalii ...	370
19.10.	Zmiany w przewodzie pokarmowym występujące w zakażeniu wirusem mononukleozy zakaźnej .....	373
19.11.	Enteropatia w przebiegu zakażenia HIV .....	373
	Piśmiennictwo .....	374

## ROZDZIAŁ 20

### Probiotyki, prebiotyki, synbiotyki

Hanna Szajewska .....	375
20.1. Probiotyki .....	375
20.1.1. Definicja .....	375
20.1.2. Szczepozależność .....	375
20.1.3. Mechanizm działania .....	376
20.1.4. Postaci probiotyków .....	376
20.1.5. Znaczenie dawki .....	377
20.1.6. Jakość preparatów probiotycznych .....	377
20.1.7. Skuteczność kliniczna probiotyków .....	377
20.1.8. Leczenie ostrej biegunki infekcyjnej .....	377
20.1.9. Zapobieganie biegunce związanej ze stosowaniem antybiotyków .....	379
20.1.10. Biegunka spowodowana zakażeniem <i>Clostridium difficile</i> .....	379
20.1.11. Zapobieganie biegunce podróży .....	379
20.1.12. Martwicze zapalenie jelit .....	379
20.1.13. Zakażenie <i>Helicobacter pylori</i> .....	380
20.1.14. Zespół jelita nadwrażliwego .....	380
20.1.15. Wrzodziejące zapalenie jelita grubego .....	380
20.1.16. Choroba Leśniowskiego-Crohna .....	381
20.1.17. Przewlekłe zaparcie .....	381
20.1.18. Ostre zapalenie trzustki .....	381
20.1.19. Otyłość .....	381
20.1.20. Niealkoholowa stłuszczeniowa choroba wątroby .....	381
20.1.21. Inne zastosowania probiotyków .....	382
20.2. Prebiotyki .....	382
20.2.1. Definicja .....	382
20.2.2. Cechy prebiotyków .....	382
20.2.3. Przykłady prebiotyków .....	382
20.2.4. Zastosowanie prebiotyków .....	383
20.3. Synbiotyki .....	384
20.3.1. Definicja .....	384
20.3.2. Zastosowanie synbiotyków .....	384
20.4. Bezpieczeństwo probiotyków i prebiotyków .....	385
20.5. Inne metody modyfikacji mikrobioty jelitowej .....	385
20.5.1. Antybiotyki, które nie wchłaniają się z przewodu pokarmowego .....	385
20.5.2. Postbiotyki .....	386
20.5.3. Transfer mikrobioty przewodu pokarmowego .....	386
Piśmiennictwo .....	386

## ROZDZIAŁ 21

### Antybiotykoterapia zakażeń przewodu pokarmowego

<i>Katarzyna Dzierżanowska-Fangrat</i> .....	389
Piśmiennictwo .....	399

## ROZDZIAŁ 22

### Ostre stany w chorobach infekcyjnych przewodu pokarmowego

<i>Andrzej Siemiątkowski, Urszula Wereszczyńska-Siemiątkowska</i> .....	401
22.1. Sepsa .....	401
22.1.1. Definicje .....	401
22.1.2. Epidemiologia .....	402
22.1.3. Etiologia i patogenezę .....	402
22.1.4. Obraz kliniczny .....	405
22.1.5. Postępowanie diagnostyczne .....	405
22.1.6. Rozpoznanie sepsy i wstrząsu septycznego .....	408
22.1.7. Leczenie .....	408
22.1.8. Rokowania .....	413
22.2. Zespół ciasnoty wewnątrzbrzuszej .....	414
22.2.1. Definicje .....	414
22.2.2. Etiologia i patogenezę .....	415
22.2.3. Obraz kliniczny .....	416
22.2.4. Leczenie .....	417
22.2.5. Rokowanie .....	418
22.3. Ostre krwawienie z przewodu pokarmowego .....	419
22.3.1. Definicje .....	419
22.4. Wstrząs krwotoczny .....	419
22.4.1. Obraz kliniczny .....	420
22.4.2. Leczenie .....	421
22.5. Ostre krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego .....	423
22.5.1. Epidemiologia .....	423
22.5.2. Obraz kliniczny .....	423
22.5.3. Postępowanie diagnostyczne i terapeutyczne .....	424
22.5.4. Leczenie .....	427
22.6. Ostre krwawienie z dolnego i środkowego odcinka przewodu pokarmowego (DiŚOPP) .....	429
22.6.1. Epidemiologia .....	429
22.6.2. Obraz kliniczny .....	430
22.6.3. Postępowanie w ostrym krwawieniu z DiŚOPP .....	431
22.6.4. Diagnostyka ostrych krwawień z DiŚOPP .....	432
Piśmiennictwo .....	435

## ROZDZIAŁ 23

### Transfer mikrobioty jelitowej

<i>Paweł Grzesiowski</i> .....	437
23.1. Wprowadzenie .....	437
23.2. Perspektywa historyczna przeszczepu mikrobioty .....	438
23.3. Przeszczepy mikrobioty w Polsce .....	439
23.4. Patofizjologia przeszczepu mikrobioty .....	440
23.5. Kwalifikacja i przygotowanie dawców .....	441
23.6. Przygotowanie preparatu mikrobioty jelitowej .....	442
23.7. Kwalifikacja i przygotowanie biorców .....	444
23.8. Wykonanie przeszczepu mikrobioty .....	444
23.9. Postępowanie dietetyczne przed przeszczepem mikrobioty i po przeszczepie .....	445
23.10. Podsumowanie .....	445
Piśmiennictwo .....	446

## ROZDZIAŁ 24

### Leczenie dietetyczne w chorobach infekcyjnych przewodu pokarmowego

<i>Lucyna Ostrowska</i> .....	449
24.1. Wprowadzenie .....	449
24.2. Żywnienie w chorobach infekcyjnych jamy ustnej i przełyku .....	450
24.3. Żywnienie w chorobach infekcyjnych żołądka i dwunastnicy .....	452
24.4. Żywnienie w chorobach infekcyjnych wątroby i dróg żółciowych .....	455
24.5. Żywnienie w chorobach infekcyjnych i pasożytniczych przewodu pokarmowego .....	459
24.6. Żywnienie w infekcjach jelitowych w nieswoistych zapaleniach jelit (choroba Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego) .....	461
24.7. Żywnienie w grzybicy przewodu pokarmowego .....	467
24.8. Żywnienie w infekcjach przewodu pokarmowego u osób z obniżoną odpornością .....	468
24.9. Żywnienie w infekcjach przewodu pokarmowego u osób starszych .....	472
Piśmiennictwo .....	476

Skorowidz .....	479
-----------------	-----